

Csirizelt szavaink

Jó az, ha mi szórványban éldegélő magyarok naponta hallgatjuk a Kossuth rádiót. Helyismeretünk mellett ez valamiképpen hazafias tett, hiszen nemcsak az otthoni hírekről szerzünk tudomást, hanem anyanyelvünk napi használatának gyakorlatáról is. Így aztán, amikor hazalátogatunk, nem érezzük magunkat idegennek, a gyakorta használt kifejezésekkel napirenden vagyunk, környezetünkkel hasonlva fogalmazunk, otthonosabban érezhetjük magunkat. Évtizedek óta a Kossuth rádió hangjára ébredek, ezt erdélyi apámtól örököltem, aki reggel, délben és este, ha sütött, ha esett és a különféle politikai felhők gomolyogtak szülőföldje felett, rendszeresen meghallgatta amit mond a magyar rádió a világ dolgairól. Az örökölt szokás, akaratom ellenére vajt fülűvé tett, rendre kiszűröm az időnként felkapott töltelékszavakat, amelyek a nehezen orvosolható influenzák vírusaiként terjednek viharos gyorsasággal, lehetetlen megállítani, hogy a rádióban vagy a politikusoktól hallottuk először, aztán írásban is viszontlátjuk ezeket a szavakat és kifejezéseket a lapokban, mert a szerkesztőket is megfertőzik.

Napjainkban, tessék csak megfigyelni – egyre gyakoribb, nyakrafőre ismételt szavunk az egyébként. Nincs nekem semmi bajom ezzel a szóval, amelyet az előzményt összefoglaló vagy tartalmát megerősítő mondat bevezetésére használunk. Na, de milyen gyakorisággal. Amikor e sorokat írom, a rádió bukaresti tudósítója félperces beszámolójában éppen hatszor *egyébkéntezett*. Napok óta hallom, hogy „eleresztett kormányval” használja ezt nemcsak az utca embere, a városi polgár, hanem a vidéki értelmiségi is. Ugyanúgy, ahogy évekkel ezelőtt pergették, majd minden mondatot az „Úgy gondolom” odabiggyesztésével kezdtek a lakosság minden szintjén. Szenvedtük a „pragmatizmus”, az „egyértelmű”, az „igazándiból” és sok más kifejezés indokolatlan bőségét, nem szólván a trágár kifejezések válogatlan sokaságától. Az Őrs vezér téri aluljáró emberrengetegében araszolva, egyszer csak kiemelkedett mellettem egy hústorony és barátságos hangon felkiáltott:

- Szerbusz, Pista, b... meg! Rég nem láttalak, b... meg! Hogy vagytok! Kedves feleséged is, b... meg, jól van! – figyeltem az arcát. Nem tudta, mit beszél. A tömeg harsogó röhejére sem eszmélt. Nem értette miért vidulnak az emberek körülötte.

Fiatal újságíró koromban, a kolozsvári napilap munkatársainak írásait havonta egyszer a helyi egyetem önkéntes nyelvésze értékelte és javította olyan kíméletes módon, hogy senkit sem sértett, inkább csak jobb belátásra bírt. Akkoriban a magyar rádióban és a különféle lapokban is gyakoriak voltak a nyelvjavító sorozatok. Erdélyben többek között Kacsó Sándor, Szabédi László, az elmúlt évtizedekben Murádin László írásai, rádióműsora szolgálta a köznyelv tisztaságát. Lőrincze Lajos, Grétsy László és mások nyelvjavító szorgalmát feledni látszik a rádióhallgató. Három évtized hasznos jelenlét után eltűnt a *Beszélni nehéz* c. rádióműsor is.

Elterjedt az a megengedő, szerintem inkább kényelmes megállapítás, hogy a nyelvnek megvan a maga tisztító képessége, nem szükséges beleavatkoznunk. Ilyen alapon kétségbe vonható a magyar órákon a nyelvtanoktatás szükségessége is. A mostani, kevésbé nyelvjavító rádióadásokból hallható érdekességek inkább csak a szórakoztatást és a szerkesztő honoráriumának gyarapítását szolgálják.

Csalóka szemlélet. Egyébként, minden valószínűség szerint, bizonyos idő elteltével, kikopik köznyelvi szótárunkból az egyébként is. De elképzelhető, hogy figyelmeztetve erre a jelenségre, az újabb felkapott töltelékszavak szükségtelen, sűrű használatát mérészkelni fogjuk. (tk)

A budapesti Capa központban alkalmunk volt látni ezt az igazán kiemelkedő filmalkotást. Nem az volt az érdekes, hogy ez egy akármilyen családi otthonban színjátékként is bemutatott mű a világ legolcsóbb filmje, hanem a családi vállalkozásban készült rendkívül izgalmas mai film gondolatébresztő tematikája, amely jogosan seperte be a különféle fesztiválok elismeréseit, köztük a Karlovy Vary Filmfesztivál Kristály Glóbusz díját. A milliárdokból készült filmek alkotói sárgulhatnak az irigységtől. Ezzel a filmmel új korszak kezdődhet a filmgyártásban, ahol a bátor témaválasztás és az alkotók tehetsége kibontakozhat.

Régi és új konfliktusok törnek felszínre Hajdu Szabolcs díjnyertes filmjében, mikor két egymástól eltávolodott testvér családja hosszú idő után ismét találkozik: Eszter nővére, Ernella családjával egy év után hazatér Skóciából, és Eszterék kénytelenek őket befogadni. A kényszerű együttlét szembesíti a családtagokat egymással, a közöttük feszülő ellentétekkel és saját magukkal is. (lp)

Szereplők: Ernella: Tankó Erika, Eszter:Török-Illyés Orsolya, Farkas: Hajdu Szabolcs, Albert: Szabó Domokos, Laura: Hajdu Lujza, Brúnó: Hajdu Zsiga, Sanyi: Gelányi Imre, Imola: Szilágyi Ágota.
RENDEZŐ: Hajdu Szabolcs

